

Έρευνα στις Επιχειρήσεις για την Πρόβλεψη των Μεταβολών στα Περιφερειακά Παραγωγικά Συστήματα και τις Τοπικές Αγορές Εργασίας

ΣΥΝΟΨΗ

Στην ελληνική οικονομία συνυπάρχουν επιτυχημένες επιχειρήσεις που αναπτύσσονται και επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Η πρωτοβουλία του ΣΕΒ ανέδειξε τις θετικές επιδόσεις, αλλά και τις δυσκολίες προσαρμογής στο νέο οικονομικό περιβάλλον. **Ορισμένα από τα βασικά σημεία που προκύπτουν από μια πρώτη επεξεργασία των στοιχείων της έρευνας είναι:**

- **Οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις τόσο σε εθνικό όσο και τοπικό επίπεδο εμφανίζουν ισχυρότερες επιδόσεις σε σχέση με τις πολύ μικρού μεγέθους επιχειρήσεις σε όρους καινοτομίας, επενδύσεων, εξαγωγών, χρήσης πρακτικών management αλλά και ως προς το βαθμό έκθεσής τους στην οικονομική κρίση.** Όμως υπάρχουν και μικρές επιχειρήσεις – υποδείγματα που κατορθώνουν να πετυχαίνουν σημαντικές οικονομικές επιδόσεις, δίνοντας έμφαση στην καινοτομία και σε συγκεκριμένες νησίδες αγοράς.
- **Οι ελληνικές επιχειρήσεις επενδύουν παρά τις δυσμενείς συνθήκες. Την προηγούμενη διετία 2009-2010 επενδύθηκαν 5.1 δισ. ευρώ, κυρίως για αγορά νέου ή για την αντικατάσταση εξοπλισμού.** Από την άλλη πλευρά όμως στην τρέχουσα διετία καταγράφεται εξασθένηση των επενδύσεων, καθώς εκτιμάται ότι θα υποχωρήσουν οι επενδύσεις τόσο εκτατικά (σε αριθμό επενδυτικών σχεδίων), όσο και εντατικά (σε ύψος επενδύσεων). Έτσι, το 2011-2012 αναμένεται να επενδύσει μόνο το 40% των επιχειρήσεων έναντι 60% την προηγούμενη διετία. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που επενδύουν μειώνεται κατά 34% και σε αξία κατά 40%. Ηπιότερη αναμένεται να είναι η μείωση των επενδύσεων στη μεταποίηση.
- **Τα καλά οικονομικά αποτελέσματα στηρίζουν τις επενδύσεις:** Το 67% των επιχειρήσεων που είχαν κέρδη το 2010 προχώρησε σε επενδύσεις κατά την περίοδο 2009-2010. Μάλιστα το ύψος των επενδύσεων κατά επιχείρηση, για το 41% αυτών, ξεπέρασε το 1 εκατ. €. Αλλά και το αντίστροφο είναι αληθές καθώς οι επενδύσεις στηρίζουν τις οικονομικές αποδόσεις των επιχειρήσεων ακόμα και σε δύσκολες οικονομικές συνθήκες: το 63% των επιχειρήσεων που προχωρά το 2011 σε επενδύσεις ύψους πάνω από 1 εκατ. ευρώ αναμένει ανοδικές ή έστω σταθερές πωλήσεις το 2011.
- **Οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν σε αρκετά μεγάλο βαθμό σύγχρονα εργαλεία διοίκησης αλλά και νέες τεχνολογίες** όπως ολοκληρωμένα πληροφοριακά συστήματα. Όμως τα περιθώρια για εκτατικότερη και εντατικότερη χρησιμοποίησή τους παραμένουν μεγάλα.

- **Η οικονομική κρίση επηρεάζει το σύνολο της επιχειρηματικής κοινότητας** όπως φαίνεται από τη σημαντική μείωση του τζίρου κατά 11% το διάστημα 2009-2010. Άλλωστε **οι επιχειρήσεις εμφανίζονται αρκετά εκτεθειμένες στην έλλειψη ρευστότητας**. Αυτό οφείλεται κυρίως στο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι πελάτες/προμηθευτές τους αλλά και στην περιορισμένη έως ανύπαρκτη χρηματοδότηση. Η μείωση του τραπεζικού δανεισμού είναι ιδιαίτερα καθοριστικός παράγοντας για τον κατασκευαστικό κλάδο. Άλλωστε οι κατασκευαστικές επιχειρήσεις είναι πολύ περισσότερο εκτεθειμένες στη κρίση και λόγω περιορισμού πληρωμών/εργασιών από βασικό πελάτη (συρρίκνωση Δημοσίων έργων). Οι επιχειρήσεις της μεταποίησης έχουν προβλήματα ρευστότητας λόγω πίεσης για άμεσες πληρωμές σε προμηθευτές του εξωτερικού και λόγω πίεσης από ανταγωνιστές χαμηλού κόστους. Η μετατόπιση αγοραστικού προτύπου σε φθηνότερες κατηγορίες αποτελεί αιτία για προβλήματα που αντιμετωπίζουν κυρίως τα Ξενοδοχεία-Εστιατόρια και λιγότερο οι επιχειρήσεις του πρωτογενή τομέα.
- **Η ευελιξία των επιχειρήσεων βάσει της ταχύτητας με την οποία ανταποκρίνονται στις μεταβολές της ζήτησης παρουσιάζεται ικανοποιητική** με τις 2 στις 3 επιχειρήσεις να δηλώνουν ότι ανταποκρίνονται ικανοποιητικά σε μεγάλο ως πολύ μεγάλο βαθμό. Πιο δύσκολη φαίνεται να είναι η διαφοροποίηση της παραγωγής καθώς μόνο οι μισές επιχειρήσεις φαίνεται να διαθέτουν αυτήν τη δυνατότητα. Παρόλα αυτά οι επιχειρήσεις δηλώνουν ότι διαθέτουν σχετικά καλό υπόβαθρο παραγωγικής τεχνολογίας (πάνω από τις μισές μπορούν και βελτιώνουν σημαντικά την τεχνολογία τους). Εκεί που παρουσιάζεται καθυστέρηση είναι το πεδίο της έρευνας και ανάπτυξης, καθώς μόνο 1 στις 3 επιχειρήσεις διαθέτει αντίστοιχο οργανωμένο τμήμα.
- **Οι μισές επιχειρήσεις παρήγαγαν την τελευταία διετία καινοτομικά προϊόντα**, ωστόσο οι καινοτομίες αφορούσαν σε νέα για την επιχείρηση προϊόντα. Λιγότερες επιχειρήσεις, μόνο μία στις τρεις, εισήγαγε καινοτομία διαδικασίας στις μεθόδους παραγωγής και στη χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Ποσοστό 38% των επιχειρήσεων εισήγαγε οργανωσιακή καινοτομία ιδιαίτερα στις μεθόδους πώλησης, και οργάνωσης της εργασίας.
- **Η επιμόρφωση των εργαζομένων φαίνεται να αποτελεί προτεραιότητα για την πλειοψηφία των επιχειρήσεων** αφού τρεις στις τέσσερις επιχειρήσεις εφαρμόζουν προγράμματα εκπαίδευσης προσωπικού. Αυτό όμως γίνεται περισσότερο με άτυπες μορφές βελτίωσης δεξιοτήτων και λιγότερο με οργανωμένα, από την επιχείρηση, προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.
- **Στα θετικά σημεία της έρευνας περιλαμβάνεται το γεγονός ότι μόνο το 37% αντιμετωπίζει δυσκολίες στην εύρεση κατάλληλων υποψηφίων σε θέσεις-κλειδιά**. Βέβαια, όταν εντοπίζεται δυσκολία, αυτή έγκειται στο γεγονός ότι συνήθως

οι υποψήφιοι δεν πληρούν τις προδιαγραφές της θέσης. Το απογοητευτικό είναι ότι οι ελλείψεις που επισημαίνονται δεν αφορούν μόνο οριζόντιες δεξιότητες (soft skills) αλλά και πραγματικές τεχνικές γνώσεις που σχετίζονται με το περιεχόμενο της θέσης εργασίας.

- **Η εξωστρέφεια είναι βασικός προσδιοριστικός παράγοντας των οικονομικών επιδόσεων των επιχειρήσεων.** Όσοι εξάγουν κατορθώνουν να εμφανίζουν υψηλότερες αντοχές στην οικονομική κρίση και υποκαθιστούν μέρος των απωλειών τους σε τζίρο από το εγχώριο περιβάλλον. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας όμως μόνο το 45% των επιχειρήσεων εξάγει έστω κάποιο μέρος του κύκλου εργασιών του, γεγονός που υποδηλώνει σημαντικό περιθώριο για βελτίωση. Αυτές οι επιχειρήσεις συνολικά εξάγουν περίπου το 30% του κύκλου εργασιών τους. **Ωστόσο στη μεταποίηση τα αποτελέσματα είναι καλύτερα, καθώς το 70% των επιχειρήσεων της χώρας εξάγουν, ενώ το 44% αυτών των εξαγωγικών επιχειρήσεων εξάγουν πάνω από το 30% του ετήσιου τζίρου τους.** Μάλιστα, είναι ενδεικτικό ότι οι εξαγωγικές επιχειρήσεις που εκτιμούν ότι οι εξαγωγές τους το 2011 θα αυξηθούν είναι στη πλειονότητά τους και επιχειρήσεις που προβλέπουν αύξηση των πωλήσεών τους. Συνολικά μάλιστα οι πωλήσεις των επιχειρήσεων αυτών το 2011 αναμένεται να είναι αυξημένες τόσο σε σχέση με το 2010 όσο και με το 2009.

Η έρευνα συγχρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013.